

วัฒนธรรมการเมือง : กรณีศึกษาชุมชนชนบทในภาคกลาง

Political Culture :A Case Study of Rural Communities in the Central Region

ณัฐวุฒิ เดชาประเสริฐ¹และ วีระยุทธ ผุยพรหม²

Nathawut Dechprasert and Weerayut Phuiphrom

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามิติวัฒนธรรมการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเมืองท้องถิ่น กรณีศึกษาชุมชนชนบทในภาคกลาง การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเอกสารโดยใช้กรอบแนวความคิดมิติวัฒนธรรมการเมืองของ จรัส สุวรรณมาลา (2550) ซึ่งปรับปรุงจาก Walter A. Rosenbaum (1975) กำหนดมิติวัฒนธรรมการเมือง แล้วนำมาวิเคราะห์กับวัฒนธรรมการเมืองของชุมชนชนบทในภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า มิติที่ 1 ประชาชนไว้วางใจสถาบันทางการเมืองและผู้นำในการบริหารจัดการงานด้านต่างๆของชุมชนชนบท มิติที่ 2 ประชาชนให้

¹ นักศึกษา หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

² นักศึกษา หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

ความสำคัญต่อสิทธิหน้าที่ที่ตนเองจะต้องทำ คือ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งและไม่ได้คำนึงถึงการได้มาซึ่งตำแหน่งต่างๆทางการเมืองของผู้ลงสมัคร มติที่ 3 ประชาชนในชุมชนชนบทที่มีความผูกพันต่อสถาบันการเมืองที่อยู่กับชุมชนชนบทมาเป็นระยะเวลายาวนาน มติที่ 4 ประชาชนในชุมชนชนบทสามารถอยู่ร่วมกันได้ แต่จะเกิดปัญหขึ้นในบางครั้งในช่วงของการเปลี่ยนผ่านทางการเมือง เมื่อเหตุการณ์การเปลี่ยนผ่านทางการเมืองส่งผลประชาชนก็จะหันกลับมาใช้ชีวิตแบบปกติเช่นเดิม มติที่ 5 ประชาชนในชุมชนชนบทมักใช้ความยืดหยุ่นจากผู้นำหรือสถาบันทางการเมืองในการต่อรองการกระทำความผิดของตนเอง เพื่อให้ตนเองพ้นจากความผิด มติที่ 6 ประชาชนในชุมชนชนบทเพิกเฉยต่อการดำเนินงานหรือปฏิบัติงานของสถาบันการเมืองแต่จะตระหนักถึงคุณค่าทางสถาบันการเมืองเมื่อยามที่ตนเองเดือดร้อนเท่านั้น มติที่ 7 ประชาชนในชุมชนชนบทไม่ได้ให้ความสำคัญในกระบวนการนโยบายสาธารณะต่างๆของสถาบันการเมืองเพราะขาดความรู้ความสามารถที่จะเข้าถึงข้อมูล จึงไม่กล้าที่จะแสดงความคิด ความเชื่อ ท่าทีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงแก้ไขปัญหาสาธารณะ ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนชนบทจึงมีส่วนสำคัญต่อการที่จะทำให้ชุมชนชนบทเกิดความร่วมมือร่วมทางการเมือง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ชุมชนชนบท, ภาคกลาง

Abstract

The objectives of the research were to study the political culture aspect of citizens toward local politics as well as the case study of rural communities in the central region, and to indicate the aspect of political culture which was afterwards analyzed with local politics of rural communities in the region. The study was based on the political culture aspect of Charas Suwanmala (2007) adapted from Walter A. Rosenbaum (1975) and employed documentary research methodology.

The results were 1) the citizens accredited political institution and the administrator of the rural communities 2) they respected the importance of rights and civic duty — i.e. voting on Election Day and no consideration of mechanism of the candidate's position acquisition 3) those in the rural communities accompanied well with political institution which has been with the area for a long time 4) the people in the area were able to live with others despite any conflict during political transition as they became resilient once the transition had ended 5) the rural citizens often took advantages from their leader's resilience when they had to negotiate about their violation in order to be acquitted 6) the citizens ignored the political institution's operation or procedures,

on the contrary, those matters were only concerned when they were in trouble 7) the people overlooked the political institution's public policy procedures owing to the lack of abilities and awareness of the information approach; as a result, they felt too nervous to convey their ideas, beliefs, and attitudes towards the solution to public problems. Therefore, the development of the rural citizens' potential is a crucial element of the influence to them for political association.

Keywords: political culture, rural community, central region

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเมืองท้องถิ่นและวัฒนธรรมการเมืองถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะบ่งบอกความเป็นชุมชนชนบทว่าชุมชนชนบทนั้นๆมีความคิดอย่างไรกับการเมืองในท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ เพราะในปัจจุบันการเมืองท้องถิ่นเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ โดยอาศัยนโยบายสาธารณะต่างๆจากภาครัฐเป็นสื่อกลางในการเชื่อมความสัมพันธ์กับคนในชุมชน วัฒนธรรมการเมืองจึงเป็นสิ่งสะท้อนสังคมในด้าน ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ท่าที ที่มีต่อสังคม ในขณะเดียวกันวัฒนธรรมการเมืองของชุมชนก็สะท้อนให้ทราบถึงแนวปัญหาของชุมชนว่าประชาชนมีความรู้สึกร้อย่างไรต่อการบริหารจัดการที่มีต่อการเมืองท้องถิ่นโดยการศึกษาจากมิติ

วัฒนธรรมการเมืองของชุมชนเพื่อให้ทราบถึงผลลัพธ์ของชุมชนจากประชาชนที่มีต่อการเมืองท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนถือเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมการเมือง ซึ่งกระบวนการเลือกตั้งเป็นมุมมองที่ทำให้ภาพของวัฒนธรรมการเมืองชุมชนนั้นเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทำให้รับรู้ถึงความรู้สึกของชุมชนว่าต้องการผู้นำทางการเมืองแบบไหน เพราะเหตุใดจึงต้องการผู้นำทางการเมืองแบบดังกล่าว และเพราะเหตุใดถึงไม่ยอมรับผู้นำทางการเมืองที่ตนเองไม่เลือก หรือ แม้ว่าการเลือกผู้นำทางการเมืองในบางครั้งประชาชนอาจจะไม่ยอมรับแต่ก็จำเป็นที่จะต้องยอมรับเพื่อรักษาภูมิตกาทิศทางสังคม ดังนั้นวัฒนธรรมการเมืองจึงเป็นตัวบ่งบอกและชี้ให้เห็นถึงความรู้สึกของประชาชนในด้านต่างๆที่มีต่อการเมืองท้องถิ่นหรือผู้นำท้องถิ่น

แต่ในขณะเดียวกันการเมืองท้องถิ่นก็ไม่ได้ตอบสนองตามความต้องการของชุมชนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ แม้ว่าท้องถิ่นเองนั้นจะมีความเป็นอิสระจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในการบริหารจัดการด้านต่างๆให้กับชุมชนหรือสังคม แต่ก็ได้ให้ความหมายว่าจะมีความเป็นอิสระจากการถูกแทรกแซงการบริหารจากผู้มีอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ที่แฝงตัวอยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ ดังนั้นผู้ศึกษาต้องการศึกษาวัฒนธรรมการเมือง กรณีศึกษาชุมชนชนบทในภาคกลาง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษามิติวัฒนธรรมการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเมืองท้องถิ่น
กรณีศึกษาชุมชนชนบทในภาคกลาง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวความคิดมิติวัฒนธรรมการเมืองของ จรัส สุวรรณมาลา (2550) ซึ่งปรับปรุงจาก Walter A. Rosenbaum (1975) กำหนดมิติวัฒนธรรมการเมือง 7 มิติ ประกอบด้วย มิติที่ 1 ความคิด ความเชื่อ ท่าที และ อุปนิสัยของพลเมืองที่มีต่อสถาบันทางการเมือง มิติที่ 2 ความคิด ความเชื่อ ท่าที และ อุปนิสัยของพลเมืองที่มีต่อกระบวนการทางการเมืองของผลิต/ผลลัพธ์ของระบบการเมือง มิติที่ 3 ความคิด ความเชื่อ ท่าที และ อุปนิสัยของพลเมืองที่มีต่อหน่วยทางสังคมการเมือง มิติที่ 4 ความเชื่อถือไว้วางใจ ท่าที อุปนิสัยของพลเมืองที่มีต่อเพื่อนสมาชิกในสังคม มิติที่ 5 ความคิด ความเชื่อ ท่าที และ อุปนิสัยของพลเมืองและสถาบันการเมืองที่มีต่อกฎหมาย หลักเกณฑ์ กฎกติกาของสังคม มิติที่ 6 ความคิด ความเชื่อ ท่าทีและขีดความสามารถของพลเมืองเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรทางการเมือง มิติที่ 7 ความคิด ความเชื่อ ท่าทีของพลเมืองเกี่ยวกับความสามารถในการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงแก้ไขปัญหาสาธารณะ โดยใช้กระบวนการทางการเมือง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยมีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง การเมืองท้องถิ่น ชุมชนชนบทของประเทศไทย เป็นต้น โดยผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยในแง่ขอบเขตเชิงพื้นที่ คือ ชุมชนชนบทแห่งหนึ่ง ในจังหวัดหนึ่ง ในภาคกลางของประเทศไทย โดยมีขอบเขตเชิงเนื้อหาในการศึกษาเฉพาะวัฒนธรรมการเมือง ตามแนวคิด ของ จรัส สุวรรณมาลา (2550) ซึ่งปรับปรุงจาก Rosenbaum (1975) และ ศึกษาในช่วงระยะเวลา ระหว่างเดือน มกราคม – เมษายน 2560 แหล่งข้อมูลในการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร ได้แก่ แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ เอกสารทางวิชาการ วารสาร บทความ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย และ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่มีความเกี่ยวข้อง รวมทั้งเอกสารราชการ จากหน่วยงานราชการ และ การเก็บข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนามและ การสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ ท่าที อุปนิสัยของ ประชาชนในชุมชนชนบทในจังหวัดหนึ่งในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย โดยมีแบบสังเกตการณ์ และ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย ประชาชน และ ผู้นำชุมชน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาด้วยการตีความ (content analysis) เพื่อสร้างข้อสรุปทางการวิจัย

สรุปผลการวิเคราะห์

จากกรอบแนวความคิดมิติวัฒนธรรมการเมืองของ จรัส สุวรรณมาลา (2550) ซึ่งปรับปรุงจาก Walter A. Rosenbaum (1975) กำหนดมิติวัฒนธรรมการเมือง 7 มิติ ผลการวิจัยพบว่า

มิติที่ 1 ความคิด ความเชื่อ ท่าที และ อุปนิสัยของพลเมืองที่มีต่อสถาบันทางการเมือง พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความไว้วางใจในการบริหารจัดการของสถาบันการเมืองท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่น และเชื่อว่าผู้นำท้องถิ่นมีความสามารถในการพัฒนาท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี เหตุเพราะการสั่งสมความคิด ความเชื่อที่ส่งต่อกันมาสู่รุ่นต่อรุ่น ความเชื่อในสถาบันการเมือง เชื่อในภาวะผู้นำทางการเมือง ถูกหล่อหลอมเข้ากับสังคมหรือชุมชนนั้นๆจนกลายเป็นหนึ่งเดียวกันแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงมาก็ปีก็ตามวัฒนธรรมชุมชนก็ยังคงคงสืบต่ออยู่แบบนนี้เช่นเดิมกลายเป็นห่วงโซ่ของวัฒนธรรมชุมชนสืบต่อกันไป (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา,2511)

มิติที่ 2 ความคิด ความเชื่อ ท่าที และ อุปนิสัยของพลเมืองที่มีต่อกระบวนการทางการเมืองของผลผลิต/ผลลัพธ์ของระบบการเมือง พบว่าประชาชนให้ความสำคัญอย่างมากต่อวัฒนธรรมการเมืองด้วยวิธีการเลือกตั้งโดยไม่ได้คำนึงถึงนโยบายของสถาบันการเมืองท้องถิ่นว่ามีนโยบายอะไรบ้าง การพัฒนาชุมชนจะต้องเป็นไปในแนวทางไหน และไม่สนใจว่าการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นจะมีการซื้อสิทธิ์ขายเสียงหรือไม่ ในทางกลับกันประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ต่างยอมรับว่าการซื้อสิทธิ์ขายเสียงเพื่อให้ได้มาซึ่งตำแหน่งต่างๆนั้นเป็นเรื่องปกติในสังคม และเป็นสิ่งที่ยอมรับได้

แม้ว่าในบางครั้งจะมีการเลือกตั้งที่เกิดการแข่งขันอย่างรุนแรง ซึ่งอาจจะเป็นการเลือกตั้งที่มีผู้ลงสมัครจากหลายๆกลุ่ม แต่ท้ายที่สุดผลที่ออกมาหลังจากเสร็จสิ้นจากการเลือกตั้งนั้นจะเป็นตัวกำหนดวัฒนธรรมชุมชนของชุมชนนั้นๆ เหตุการณ์ความขัดแย้งต่างๆที่เกิดขึ้นระหว่างคนในชุมชน หรือผู้นำ ก็จะทำให้ค่อยๆคลี่คลายลง และหันหน้าเข้าหากันดำเนินชีวิตตามปกติตามแบบวัฒนธรรมชุมชนนั้นๆ เหตุเพราะชุมชนนั้นๆไม่สามารถหลีกเลี่ยงโลกของความเป็นจริงได้ ถึงแม้ว่าในบางครั้งจะมีการพูดถึงในบางครั้งก็ตามแต่ก็ไม่ส่งผลกระทบต่อด้านการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน แต่อาจจะส่งผลกระทบต่อคุณค่าทางจิตใจเท่านั้น

มิติที่ 3 ความคิด ความเชื่อ ท่าที และ อุปนิสัยของพลเมืองที่มีต่อหน่วยทางสังคมการเมือง พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความผูกพันต่อสถาบันการเมืองท้องถิ่นที่บริหารงานมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน เนื่องจากมีความเชื่อมั่นในสถาบันการเมืองท้องถิ่นและผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น ซึ่งการที่ประชาชนมีความรู้สึกผูกพันต่อสถาบันทางการเมืองท้องถิ่นที่อยู่กับชุมชนนั้นๆมาอย่างยาวนาน ในบางครั้งการตอบสนองต่อความต้องการจากสถาบันการเมืองท้องถิ่นมาสู่ประชาชนประชาชนในชุมชนจึงยังเป็นผลลัพธ์ที่ยังไม่น่าพอใจมากนักเพราะสถาบันการเมืองท้องถิ่นที่อยู่ต่อมาอย่างยาวนานละได้รับความนิยมาจากประชาชนในชุมชนเริ่มขาดความกระตือรือร้นในการบริหารงานให้กับประชาชนในชุมชน และการที่ประชาชนมีความคิด ความเชื่อ ท่าทีและอุปนิสัยของพลเมืองที่มีต่อหน่วยทางสังคมการเมืองจึงกลายเป็นช่องทางของกลุ่มผลประโยชน์หรือผู้มีอิทธิพลทางการเมืองที่จะเข้ามา

แทรกแซงการปฏิบัติงานของสถาบันการเมืองในชุมชนนั้นๆ เมื่อกลุ่มเหล่านี้ได้แทรกแซงผ่านกระบวนการทางการเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายต่างๆ ภายในชุมชนนั้นๆ แล้ว ประสิทธิภาพที่จะพัฒนาชุมชนนั้นก็ลดลงไปด้วย นอกเหนือจากชุมชนจะมีการพัฒนาไปในทางที่ด้อยลงแล้ว ความไว้วางใจของประชาชนในชุมชนก็เริ่มจะมีให้เห็นในกลุ่มของประชาชนส่วนน้อยที่เริ่มออกมาแสดงความคิด ท้าทาย ความไม่พอใจในสถาบันการเมืองของชุมชนนั้นๆ

มิติที่ 4 ความเชื่อถือไว้วางใจ ท้าทาย อุปนิสัยของพลเมืองที่มีต่อเพื่อนสมาชิกในสังคม พบว่าประชาชนในสภาวะปกติประชาชนในชุมชนสามารถอยู่ร่วมกันได้เป็นอย่างดี แต่เมื่อชุมชนเข้าสู่การเลือกตั้งผู้นำหรือสถาบันการเมืองแล้วอาจจะมีปัญหากระทบกระทั่งกันบ้างในบางครั้งสาเหตุเนื่องจากประชาชนในชุมชนทุกคนย่อมต้องการผู้นำที่มาจากคนที่ตนเองสนิทหรือคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี ซึ่งการที่ประชาชนในชุมชนนั้นเป็นการรวมตัวจากคนที่อยู่หลากหลายพื้นที่เข้ามาอยู่ร่วมกันแต่ละคนย่อมมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน ถึงแม้ว่าปัญหาทางการเมืองจะส่งกระทบต่อชุมชน แต่ประชาชนในชุมชนก็ยังให้ความสำคัญต่อทัศนคติ ท้าทาย ความเคารพในกฎกติกาของชุมชน และไม่ว่าผลของการแข่งขันจะออกมาในรูปแบบใดประชาชนก็สามารถยอมรับผลของการแข่งขันได้และสามารถดำเนินชีวิตตามปกติหลังจากจบการแข่งขันได้โดยไม่ทำตัวให้เป็นปัญหาของชุมชนนั้นๆ และเมื่อเวลาผ่านไปประชาชนในชุมชนก็จะลืมเรื่องราวของความขัดแย้งต่างๆ เหล่านี้ที่เกิดขึ้นช่วงการแข่งขันทาง

การเมืองไปโดยปริยาย แต่ถึงอย่างไรก็ยังมีประชาชนบางกลุ่มที่ยังคงจดจำเรื่องราวของความขัดแย้งนี้ไว้ซึ่งส่วนใหญ่ประชาชนกลุ่มนี้คือผู้ที่ผิดหวังจากการแข่งขันนั่นเอง

มิติที่ 5 ความคิด ความเชื่อ ท่าที และ อุปนิสัยของพลเมืองและสถาบันการเมืองที่มีต่อกฎหมาย หลักเกณฑ์ กฎกติกาของสังคม พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ใช้หลักความยืดหยุ่นในการต่อรองการกระทำความผิดทางสังคมจากเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้นำการเมือง หรือสถาบันการเมืองท้องถิ่น โดยใช้หลักความสัมพันธ์ในรูปแบบการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน การกระทำดังกล่าวส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมชุมชนเปลี่ยนไปอย่างชัดเจน เริ่มมีประชาชนบางกลุ่มไม่เกรงต่ออำนาจรัฐหรือกฎหมาย เมื่อมีการทำความผิดแล้วยังมีการทำซ้ำอยู่เรื่อยๆแบบนั้นอยู่ตลอด ปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ได้มาจากประชาชนในชุมชนเพียงอย่างเดียวแต่เกิดจากการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ สถาบันทางการเมืองท้องถิ่น หรือผู้นำต่างๆใช้อำนาจหน้าที่แบบยืดหยุ่นกับประชาชน ทำให้ประชาชนสามารถต่อรองการกระทำความผิดได้ แต่ความผิดที่สามารถต่อรองหรือยืดหยุ่นได้นั้นมักเป็นความผิดเพียงเล็กน้อยๆที่เกิดขึ้นกับชุมชนหรือประชาชนในชุมชน ซึ่ง ตัวอย่างที่พบจากการกระทำความผิดดังกล่าว เช่น ความผิดด้านจราจร(ไม่สวมหมวกกันน็อค ไม่พกใบขับขี่ รถแต่งซิ่ง) ความผิดด้านการเล่นการพนันสุ่มเสี่ยงโชคเสี่ยงทาย ฯลฯ ซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้ในบางครั้งเจ้าหน้าที่หรือสถาบันการเมืองของชุมชน หรือผู้นำชุมชนรับรู้ถึงปัญหาดี แต่ก็เพิกเฉยเพราะคิดว่ามันเป็นเรื่องเล็กน้อยๆสามารถลดหย่อนกันได้ เพื่อยอมแลกกับความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ ท่าที และอุปนิสัยของพลเมืองภายในชุมชน

เปรียบเทียบเป็นการรักษาหัวใจซึ่งกันและกัน เอาไว้ช่วยเหลือกันในวันข้างหน้าเมื่อประสบปัญหา สิ่งเหล่านี้กลายเป็นวัฏจักรฝังแน่นให้กับประชาชนในชุมชนที่แปรเปลี่ยนวัฒนธรรมชุมชนจากชุมชนต้องเป็นชุมชนที่เคารพต่อกฎหมายบ้านเมืองกลายเป็นชุมชนที่สามารถต่อรองลดหย่อนจากกระกระทำความผิดได้เพียงเพราะคำว่า “พวกพ้องต้องมาก่อนเสมอ”

มิติที่ 6 ความคิด ความเชื่อ ท่าทีและขีดความสามารถของพลเมืองเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรทางการเมือง พบว่าประชาชนมีความเพิกเฉยต่อทรัพยากรทางการเมือง เพราะคิดว่าไม่ได้มีส่วนสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของตนเองและในขณะเดียวกันประชาชนจะกลับมาให้ความสำคัญกับทรัพยากรทางการเมืองก็ต่อเมื่อตนเองประสบกับปัญหาความเดือดร้อนเพื่อเป็นการคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของตนเองในชุมชน แต่ในบางครั้งเองนั้นประชาชนในชุมชนก็ตระหนักถึงทรัพยากรทางการเมืองที่จะได้รับคือการใช้สิทธิทางการเมืองโดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่ทางสถาบันการเมืองท้องถิ่นได้จัดทำขึ้น โดยไม่ได้คำนึงว่าตนเองนั้นจะรู้สึกอย่างไรกับสถาบันการเมืองท้องถิ่นที่ทำหน้าที่บริหารอยู่แต่ประชาชนในชุมชนจะคำนึงถึงสิ่งที่ตนเองพึงจะได้รับจากสถาบันการเมืองของชุมชนนั้นๆเสมอ ในมุมมองของสถาบันการเมืองท้องถิ่นเองนั้นก็ทำให้เห็นว่าสถาบันการเมืองท้องถิ่นในชุมชนสามารถเข้าถึงและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในชุมชนได้อย่างทั่วถึง รวมไปถึงการให้สิทธิความเสมอภาค ความเท่าเทียมให้กับประชาชนในชุมชนอีกด้วย

มิติที่ 7 ความคิด ความเชื่อ ท่าทีของพลเมืองเกี่ยวกับความสามารถในการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงแก้ไขปัญหาสาธารณะ โดยใช้กระบวนการทางการเมืองพบว่าประชาชนในชุมชนแบ่งออกเป็นสองส่วนคือ กลุ่มที่คิดว่าตนเองนั้นสามารถผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับสังคมได้ โดยประชาชนกลุ่มนี้จะคอยเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหามุมชน การพัฒนาชุมชน ให้กับสถาบันการเมืองท้องถิ่น และผู้นำทางการเมืองของชุมชนนั้นๆอยู่เสมอ แม้ว่าในบางครั้งเองนั้นสิ่งที่ประชาชนในชุมชนเสนอให้กับสถาบันการเมืองท้องถิ่นจะไม่ได้รับการตอบรับจากสถาบันการเมืองก็ตาม แต่ก็ยังคงเสนอแนะแนวทางการผลักดัน เพื่อพัฒนาชุมชนต่อไป ส่วนประชาชนอีกกลุ่ม คือ ประชาชนที่คิดว่าตนเองนั้นไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะช่วยผลักดันให้สังคมหรือชุมชนเกิดการพัฒนา หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ เพราะขาดความรู้ความสามารถในด้านการศึกษา ประชาชนบางคนไม่ได้รับการศึกษาอย่างเพียงพอที่จะทำให้ตนเองออกแนวคิดแล้วจะให้ประชาชนในชุมชนคนอื่นยอมรับได้ ประกอบกับประชาชนบางคนในชุมชนเป็นประชาชนที่ไร้การศึกษาทำให้มีความคิด ความเชื่อ ท่าที ทศนคติ เกี่ยวกับความสามารถในการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงแก้ไขปัญหาสาธารณะโดยกระบวนการทางการเมืองได้ แม้ว่าในบางครั้งเองสถาบันการเมืองจะมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ประชาชนในชุมชนก็ยังให้ความเพิกเฉย เพราะคิดว่าบางเรื่องไม่ใช่เรื่องของตนที่จะเข้าไปยุ่งกับสถาบันการเมืองหรือผู้นำทางการเมือง ดังนั้นจึงเลือกที่จะไม่สนใจการเมือง

อภิปรายผล

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวโดยใช้กรอบแนวความคิดมิติวัฒนธรรมการเมืองของ จรัส สุวรรณมาลา (2550) ซึ่งปรับปรุงจาก Walter A. Rosenbaum (1975) มิติวัฒนธรรมการเมือง 7 มิติ พบว่า ความคิด ความเชื่อ ท่าที อุปนิสัยของประชาชนในชุมชนชนบทแห่งหนึ่งในจังหวัดหนึ่งในภาคกลางของประเทศไทย มีความเชื่อมั่นต่อสถาบันการเมืองท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่นของชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ และจะมีการเข้าถึงสถาบันการเมืองท้องถิ่นอยู่เสมอเปรียบเสมือนเป็นที่พึ่งพาของประชาชนในเวลาที่ประชาชนในชุมชนชนบทเดือดร้อนและต้องการความช่วยเหลือ และการที่สถาบันทางการเมืองท้องถิ่นหรือผู้นำท้องถิ่น หน่วยงานราชการช่วยเหลือประชาชนได้สำเร็จก็จะได้รับความไว้วางใจเพิ่มมากขึ้นจากประชาชนชุมชนชนบทนั้น ประชาชนในชุมชนชนบทส่วนใหญ่ตระหนักถึงหน้าที่ที่ทุกคนต้องกระทำคือการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้นำที่จะเข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารชุมชนของตนเอง ซึ่งการเลือกตั้งสถาบันการเมืองหรือผู้นำท้องถิ่นนั้นประชาชนไม่ได้ให้ความสนใจในหาเสียงเลือกตั้ง และไม่สนใจว่าจะเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองในรูปแบบใด เพราะประชาชนในชุมชนคิดว่าการซื้อสิทธิ์ขายเสียงเป็นเรื่องธรรมชาติของสังคม เป็นเรื่องของผลประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มบุคคลในสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่ส่งปัญหาต่อชุมชนชนบทตามมาในภายหลังคือหลังจากการเข้ามาของผู้นำท้องถิ่นที่ได้รับชัยชนะจากการกระบวนการเลือกตั้งแล้วบางครั้งไม่ได้ทำหน้าที่อย่างเต็มศักยภาพ นอกเหนือจากนั้นแล้วยังเพิกเฉยต่อความ

เดือดร้อนของประชาชนในชุมชนชนบท โดยการปิดความรับผิดชอบมาให้กับสถาบันการเมืองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในชุมชนชนบทบางกลุ่มมีความรู้สึกไม่ดีต่อสถาบันการเมืองท้องถิ่นหรือผู้นำท้องถิ่น ในด้านของความเชื่อมั่นต่อสถาบันการเมืองท้องถิ่นพบว่าประชาชนที่มีอายุสูงยังคงมีความคิด ความเชื่อ ท่าที ความรู้สึกต่อสถาบันการเมืองท้องถิ่นอยู่ เหตุเพราะเมื่อสถาบันการเมืองท้องถิ่นเข้ามาบริหารงานอยู่เป็นเวลานานก็จะเกิดจุดอึดตัวทำให้คู่แข่งของสถาบันการเมืองหรือผู้นำทางการเมืองนั้นน้อยลงหรืออาจแทบจะไม่มีในการเลือกตั้งบางครั้ง เหตุนี้จึงทำให้ประชาชนในชุมชนมีความคิด ความเชื่อ ท่าที ที่เฉยชาต่อระบบการเมืองท้องถิ่น ในขณะเดียวกันประชาชนในชุมชนเองนั้นก็อาศัยอำนาจของผู้นำท้องถิ่นหรือสถาบันการเมืองท้องถิ่นเป็นเครื่องช่วยในการต่อรองการกระทำผิดจากสังคม การกระทำเช่นนี้เปรียบเสมือนการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันระหว่างสถาบันการเมืองท้องถิ่นกับประชาชนในชุมชน ถ้าสถาบันการเมืองท้องถิ่นหรือผู้นำท้องถิ่นใดให้ความช่วยเหลือกับประชาชนเป็นอย่างดีก็จะได้รับความไว้วางใจ เชื่อใจสูง และได้รับคะแนนความนิยมจากประชาชนในชุมชนเป็นอย่างดี ขณะเมื่อพิจารณาถึงสถาบันการเมืองท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่นเองนั้นจะเห็นได้ว่า เมื่อสถาบันการเมืองและผู้นำทางการเมืองได้รับความนิยมและความไว้วางใจ เชื่อใจจากประชาชนเป็นอย่างดีเป็นช่องว่างให้กับกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มอิทธิพล กลุ่มกดดันทางการเมืองเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากประชาชนในชุมชนโดยใช้สถาบันการเมืองท้องถิ่นและผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ให้กับกลุ่มของตน โดยเฉพาะ

การแทรกแซงด้านการปฏิบัติงานที่จะส่งผลทำให้นโยบายท้องถิ่นจัดทำขึ้นเพื่อผลประโยชน์ของคนในชุมชนไม่ได้รับการตอบสนองได้ดีเท่าที่ควร ประกอบกับในบางครั้งเองนโยบายหรือโครงการต่างๆที่ออกมานั้นก็แทบจะไม่ได้ให้ความสำคัญกับประชาชนในชุมชนชนบทมากเท่าที่ควร อีกทั้งยังเกิดปัญหาที่ตามมาหลายๆประการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านภาพลักษณ์ของสถาบันการเมืองหรือผู้นำทางการเมืองออกมาในทางที่เสื่อมเสีย การเป็นชุมชนชนบทในขนาดเล็กจนถึงขนาดปานกลางย่อมทำให้ง่ายต่อการแทรกแซงอำนาจจากกลุ่มบุคคลต่างๆที่จะเข้ามาหวังผลประโยชน์ เพราะประชาชนในชุมชนชนบทส่วนใหญ่จะขาดความรู้ความเข้าใจต่อหลักการหน้าที่ในการบริหารงานของสถาบันการเมือง ซึ่งเหตุผลก็มาจากการที่ประชาชนในชุมชนชนบทส่วนใหญ่ยังเป็นผู้ที่มีการศึกษาต่ำและการที่เป็นชุมชนชนบทนั้นส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้มีอายุและเด็กเยาวชนมากกว่าผู้ที่กำลังศึกษาในวัยเรียน ส่งผลทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนชนบทเกิดความเพิกเฉยต่อการปฏิบัติหน้าที่ เพราะคิดเพียงว่าไม่ใช่เรื่องของตนเองจึงไม่มีความจำเป็นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม แต่ก็มักมีคนส่วนน้อยบางส่วนที่ตระหนักถึงปัญหาของชุมชนชนบทของตนเองซึ่งคนกลุ่มนี้มักเป็นคนที่มีความรู้ระดับปานกลางไปจนถึงระดับที่สูงโดยการเรียกร้องให้มีการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินนโยบายที่ส่งจะเสริมให้ชุมชนพัฒนาได้อย่างถูกต้อง มีความใสสะอาดในการบริหารงานให้กับชุมชนชนบท และออกมาให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ของตนเองที่ควรได้รับและพึงกระทำให้กับชุมชนชนบทของตนเองให้มากที่สุด ซึ่งความคิด ความเชื่อ และท่าทีของพลเมืองในชุมชนชนบทนั้น

จะเกิดการพัฒนาย่างมีประสิทธิภาพได้ดีที่สุดก็คือการที่ประชาชนในชุมชนชนบทมีทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ ท่าที ที่คล้อยตามกันไปในทิศทางเดียวกัน มีความรู้รักสามัคคีกัน ตระหนักถึงคุณค่าของสังคมหรือชุมชนชนบทที่ตนเองอาศัยอยู่โดยการอนุรักษ์ความรู้ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนชนบทที่ตนเองอาศัยแล้วนำมาเผยแพร่เพื่อให้สังคมวงกว้างได้เห็น ก็จะทำให้พลังทางสังคมที่จะเป็นกลไกในการผลักดันให้เกิดวัฒนธรรมการเมืองที่เข้มแข็งภายในชุมชนชนบทนั้นๆ ผลการศึกษาดังกล่าวพบว่ามีความสอดคล้องกับการศึกษา พรอัมรินทร์ พรหมเกิด (2554) ที่พบว่าระบอบการเมืองการปกครองแบบใดแบบหนึ่งจะดำรงอยู่ได้ จะต้องอาศัยวัฒนธรรมทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อระบอบการเมืองการปกครองแบบนั้น หากจะพัฒนา ระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตย จะต้องมีการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยควบคู่กันไปด้วย เพราะวัฒนธรรมทางการเมืองย่อมมีผลต่อโครงสร้างและพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในประเทศนั้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยเสนอว่า สถาบันการเมืองควรมีนโยบายหรือกิจกรรมในการสร้างให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ที่ตนเองควรจะต้องพึงกระทำ และรวมถึงการอยู่และปฏิบัติงานร่วมกันได้ เพื่อเป็นการพัฒนาชุมชนชนบทของตนเองให้เกิดการพัฒนาย่างยั่งยืน และภาครัฐต้องมีมาตรการเด็ดขาดในการตรวจสอบกลุ่มอิทธิพลหรือกลุ่มผลประโยชน์ที่เข้ามาแทรกแซงการปฏิบัติงานด้าน

นโยบายการพัฒนาชุมชนชนบทโดยการแสวงหาผลประโยชน์จากประชาชนในชุมชนชนบทในรูปแบบของนโยบายสาธารณะ ทั้งนี้ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในชุมชนชนบท และ ควรศึกษาในพื้นที่ภาคอื่นๆ

บรรณานุกรม

จรัส สุวรรณมาลา. (2560). *วัฒนธรรมการเมืองท้องถิ่นประเทศไทย*. เข้าถึงได้จาก http://kpi.ac.th/media/pdf/M7_121.pdf

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2511). *พัฒนาการเศรษฐกิจประเทศไทย*. พระนคร: โรงพิมพ์วิทยากร.

ปรีดา พูลสิน. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมกรณีศึกษาชุมชนวัดโสมนัส. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 4(1), 60-66.

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2557). วัฒนธรรมการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตยในเขตชนบทอีสาน กรณีศึกษาประชาชนในเขตหมู่บ้านคำบง. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 31(3), 63-96.

Rosenbaum, Walter A. (1975). *Political culture*. London: Thomas Nelson.